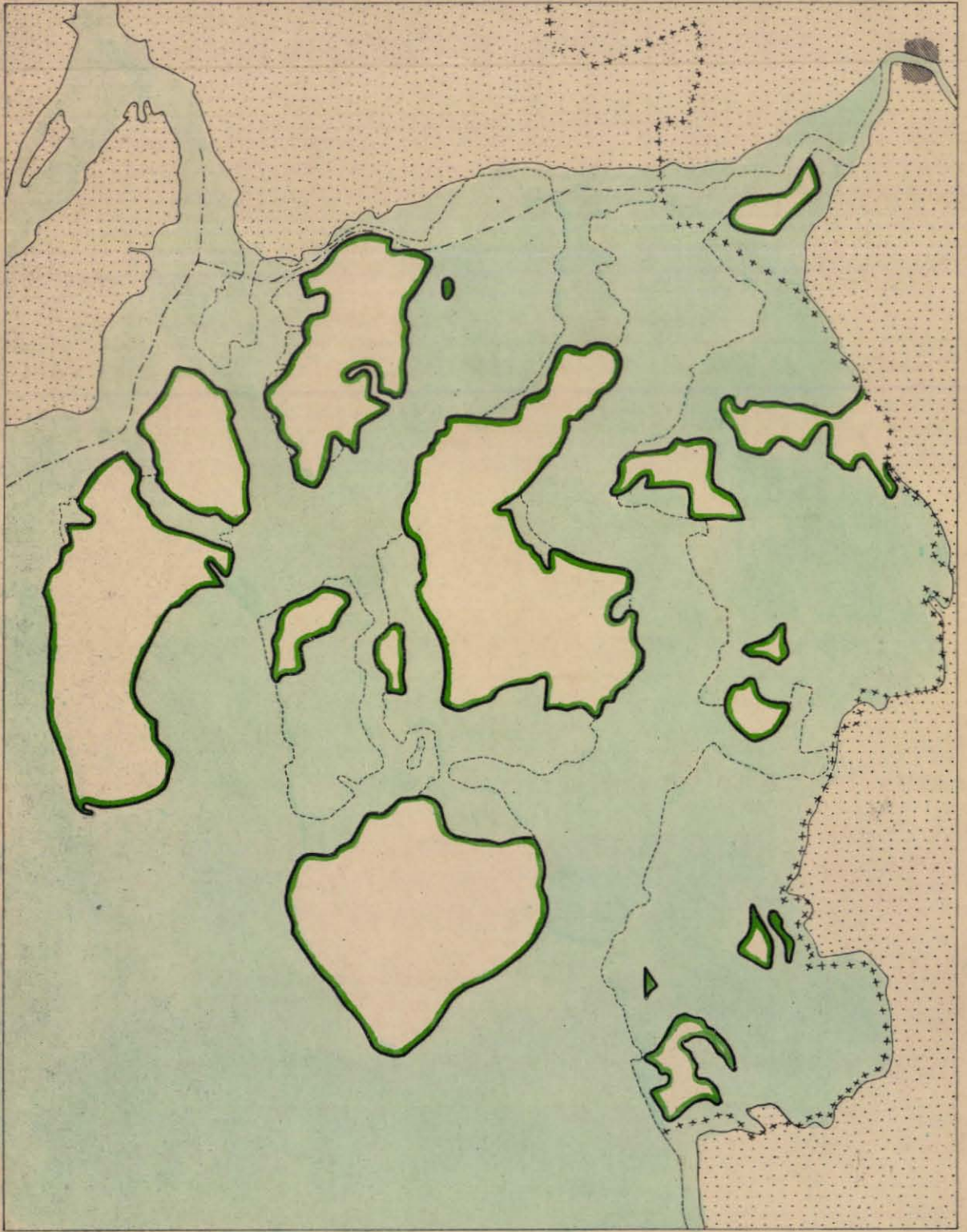

ZEELAND IN 1600

RAPPORT : Alg. 6R 1

Ir. G.P. Nijhoff. Schets van de ontwikkeling der Schelde.
 Met medewerking van de geologen :
Dr. P. Tesch en Dr. Th. Reinhold.

1931.

224 blz. 33 bijlagen.

Dit in opdracht van de Studiedienst geschreven rapport bevat een compilatie van hetgeen tot nog toe over de Schelde is geschreven. Literaturopgave : 129 stuks.

De eisen welke de scheepvaart tot Antwerpen stelt, nemen voortdurend toe en daaraan moet, gegeven de zeer scherpe concurrentie met andere continentale havens, worden voldaan op straffe van ondergang. De regeling van de zo buitengewoon grote belangen bij deze stroom, moet voor België zowel als voor Nederland bevredigend zijn en dit houdt in, dat tenminste in grote lijnen bekend behoort te zijn, welke mogelijkheden de toekomst kan opleveren. In welke zin verandert het nog betrekkelijk jonge Schelde-estuarium? Schr. komt tot de conclusie dat het zijn hoogtepunt reeds achter de rug heeft en geleidelijk een achteruitgang vertoont. Gewaarschuwd wordt voor te snelle gevolgtrekkingen : Ongeveer een jaar na de afdamming van het Sloe getuigde een ingenieur dat deze operatie op de Schelde geen merkbare invloed had gehad. Thans, 60 jaar later, zijn wij daar lang niet zo zeker van.

Dr. Tesch en Dr. Reinhold geven een overzicht van de geologische ontwikkeling. De doorbraak van het Nauw van Calais, ongeveer 5000 jaar geleden (??), heeft de erosie-basis verlaagd, waardoor de Honte favoriet werd en de Oosterschelde verlaten. De verruiming van het Nauw van Calais gaat op gezag van Dr. Holwerda nog steeds door. (Opmerking: al deze theorieën zijn later door het onderzoek van de Studiedienst en anderen verlaten, zie rapport "Onderzoekingen in de Hoofden", Alg. 29).

Ir. Nijhoff meent, dat het bijna steeds catastrophale stormvloeden zijn geweest die als dommekracht hebben gewerkt en die het aan de continu werkende getij-, golf- en windkrachten mogelijk hebben gemaakt het geheel naar hun beeld te herscheppen.

Behandeld worden de geschiedenissen van de inpolderingen en doorbraken van alle Zeeuwse gebieden. De voornaamste vloedden waren die van 1288, 1304, 1352 en 1404. Zij waren de moerslagen die het land vervormden. Daarna weer inpolderingen en landwinst, dus achteruitgang van het vermogen van de Westerschelde.

De hydrografische kaarten van de Schelde werden bestudeerd. Gemeend wordt dat er van een vroegeren chaotischen toestand van vele stroom- en geulsystemen "twee-geulensstelsels" ontstaan zijn, welke elkaar vóór Vlissingen kruisen. Dergelijke twee scherp gescheiden geulensstelsels zouden ook op de Oosterschelde voorkomen, en eveneens bij de meest brede estuaria. Met de "twee" geulensstelsels worden de "eb- en vloedstelsels" bedoeld, zij zouden elkaar kruisen en gedeeltelijk overlappen.

Volgens Schr. zien wij gedurende de periode 1800 - 1930 de vloedkommen gestadig afnemen en de platen in de stroom zich uitbreiden. Hij besluit daaruit tot een achteruitgang. De Westerschelde is tot de huidige dag steeds veranderd en er valt geen stilstand in de evolutie te bekennen. Ook in de buitenmond meent hij afnemning van de totale capaciteit der geulen waar te kunnen nemen. Dit zou samenhangen met de verkleining van het estuarium.

Voor de toekomst kan Schr. geen verbetering bespeuren. Weliswaar verwachten de geologen Tesch en Reinhold een versterkte getijbeweging als gevolg van de doorgaande verruiming van het Nauw van Calais (volgens hen zelfs 300 à 500 meter in de laatste twee eeuwen), maar de bedijkingen langs de Westerschelde zullen eveneens doorgaan. Dit laatste is belangrijker zodat de Westerschelde "achteruit" zal blijven gaan. Over de snelheid van deze achteruitgang kunnen geen betrouwbare cijfers worden genoemd. De verkleining der komberging zal vooral in de mond tot grote moeilijkheden aanleiding geven. (Zie echter Alg. 145.)

RAPPORT : Alg 6A. R 23.

J.C. Ramaer. Nota naar aanleiding van de schets van de ontwikkeling van de Schelde door Ir. Nijhoff.

1932

58 blz. 0 bijlagen.

Schr. brengt hulde aan Ir. Nijhoff, doch acht het niet mogelijk, de wijziging welke het régime der Schelde heeft ondergaan, zonder cijfers aan te tonen. Er moeten dus cijfers komen in plaats van louter opvattingen. De amplitude van het getij is veranderd, sinds de afdammingen van 1867 zelfs met 10 % toegenomen, en het kan dus zijn dat de komberging groter is geworden in plaats van kleiner. Het dwarsprofiel van een rivier is niet afhankelijk van de stormvloed maar van het gemiddelde vermogen (dagelijkse eb + vloed). Met behulp van vele cijfers toont Schr. dit aan.

De conclusie is dus dat men niet mag zeggen, dat de Westerschelde achteruit gaat, zolang er geen cijfers bekend zijn. Schr. gaat nog bladzijde voor bladzijde na, welke historische onjuistheden door Ir. Nijhoff geschreven zijn. Op het algemene betoog heeft dit geen invloed.

RAPPORT : Alg. 6B C 505.

Dr.A.A. Beekman. Verslag omtrent de Schets van de ontwikkeling der Schelde door Ir. G.P. Nijhoff.

1932

19 blz. 0 bijlagen.

Schr. beoordeelt niet alleen de historische zijde van het rapport, hij geeft bovendien vele opmerkingen, die voor de waterbouwkundige van belang zijn. Wij moeten de geologische bouw van het tegenwoordige Zeeland kennen en hebben weinig aan de zuivere theorieën als die van Dr. Tesch. Met "catastrophen" alleen komt men er ook niet, ter verklaring van hetgeen heeft plaats gehad. Door stormen verdwijnt geen land, het loopt ten hoogste onder en de komberging daarboven is dan gering. Slechts door oevervallen verdwijnt land. Betwijfeld wordt of de banken in de Schelde verhoogd zijn. Achteruitgang der geulen schijnt nog lang niet zeker.